

Sendika63.org'da 7 Temmuz günü Ahmet Kaplan'ın alt emperyalizm ve Türkiye başlıklı bir yazısı yayınlandı. 2000 yılında yayınlanan Alt Emperyalizm ve Türkiye kitabından bu yana savunduğum bu kavramla ilgili olarak yazıda sadece bana yönelik eleştirilerle ilgileneceğim.

Yazı bilinen yöntemle başlıyor: alt emperyalizmi savunanları "milli şuurla hareket eden sol liberaller" olarak suçlamak, böylece sonrası için hazırlık yapmak... Geçelim!

Yeni sömürge mi, alt emperyalist mi başlıklı paragrafında benim değişik yazılarımda tüketim maddeleri ve inşaat malzemeleri ihracatından hareket ederek Türkiye için bu kavramı kullandığımı iddia ediyor. Yazar eğer 1970 yılındaki Mahir Çayan'ı bile anlayabilseydi, 50 yıl öncesinde bile Mahir'in sermaye ihracının para ihracı olmadığını, değişik bileşenleri bulunduğunu belirttiğini görebilirdi.

Türkiye inşaat malzemeleri ihraç etmiyor, inşaat sektöründe sermaye ihraç ediyor. Mesela Libya'da Kaddafi öncesinde Türk şirketleri bu ülkede çok sayıda inşaat yatırımında bulunmuştu. Daha sonra bu yatırımlar Türkmenistan'dan değişik Afrika ülkelerine kadar yayıldı. Türkiye'nin bu ülkelere inşaat malzemesi ihraç ettiğini sanmıyorum. Burjuvazinin herhangi bir kolu yazar kadar geri bir anlayışa sahip değildir. İnşaat malzemelerini yani demir-çelik, beton, elektrik kabloları vb. inşaatın yapıldığı yerden bulur ya da o yerin yakınından getirir. Böylesi daha ucuza gelir.

Ne ihraç eder: önce kalifiye eleman gönderir yanı inşaat mühendisleri, mimarlar ve bu sektörde kalifiye işçiler. Ek olarak inşaat makineleri de gönderecektir. Duruma göre bir bölümünü inşaat faaliyetinin yürütüldüğü yerden de bulabilir, bazılarını kendisi gönderir.

Teknik bilgi ve kalifiye eleman ihracatı, sermaye ihracatının parçasıdır. Sermaye paradan ibaret değildir, sermayenin değişik bileşenleri bulunur. Mahir Çayan III. Bunalım Dönemi ile ilgili olarak sermayenin değişik bileşenlerinin ağırlık kazandığını belirtirken bunu anlatıyordu. Para olarak sermaye daha geri plana itilirken; teknolojik bilgi, teknik eleman ve duruma göre gerekli teknik aletlerin ihracı ön plana çıkmıştır.

Dilimizde moda haline gelen ve yasal sorunlara da yol açan “filancaya anlatır gibi anlatmak” diye bir deyim vardır. Bu şekilde anlatmak zorunda kaldığım için özür dilerim ama yazarın bilgi düzeyi oldukça geridir ve insanı mecbur bırakmaktadır.

Devam edelim...

Yazar Bangladeş'ten söz ederken bilgisizliğini yeniden gösteriyor. Küresel iç savaş ve Türkiye kitabında Arçelik için iç piyasanın doyduğunu, yeterli olmadığını ve bu firmanın Pakistan ve Bangladeş'teki birkaç firmayı satın alarak geniş bir beyaz eşya pazarına açıldığını belirtmişim. Türkiye bu bölgeye buzdolabı, çamaşır makinesi vb. ihraç etmiyor, orada yapıyor ve satıyor. Başka örnekler de verebilirim ama daha belirleyici bir yana ağırlık vermek iyi olacak: askeri faaliyet.

Anlaşıldığı kadarıyla Ahmet Kaplan Türkiye'nin silah sanayisi kurduğunu, uluslar arası silah fuarlarına katıldığını ve artan oranda silah ihraç ettiğini bilmiyor. (Silah ihracatı yapmak, ithalatını dışlamaz.) Türkiye'nin SİHA'yı (silahlı insansız hava aracı) kendisi yapabilen az sayıda ülkeden birisi olduğunu da bilmiyor. Bunlar gizli bilgiler değildir, gazete okuyanlar bile bilebilir. Mecburen filancaya anlatır gibi anlatmaya devam edelim...

Yazarın emperyalizm denilince sadece ABD'yi anlamasındaki darlığı bir yana bırakalım; en büyük emperyalist ülke tarafından bile yapılsa hiçbir savaş başka güçler dikkate alınmadan yürütülemez. Suriye'de ABD -ve yazar şaşırabilir ama- başka bir emperyalist ülke olan Rusya Federasyonu'nun konumları yakın bir örnektir. Birinin davranışı ötekinden bağımsız değildir, birbirlerine bağımlıdır, birbirlerini kollarlar. Aralarında çıkar çatışması vardır ama istedikleri gibi hareket edemezler.

2000'li yıllarda tek kutuplu dünyanın sona ermesi ve Rusya Federasyonu ve Çin gibi farklı emperyalist güçlerin de ortaya çıkması bölgesel güçlere –bunlara alt emperyalist de denilebilir- önemli bir zemin hazırladı. Türkiye'nin yanı sıra Brezilya, Hindistan, Güney Afrika Cumhuriyeti de bu kategoriye girmektedir. Herhangi bir emperyalist ülke, diyelim ABD, bu güçlerin bulunduğu alanda bunları dikkate almadan hareket etmez. Bu ise alt emperyalist ülkelere farklı emperyalist güçler arasında oynama ve kendi politikasını dayatabilme olanağı verir.

Türkiye sadece bağımlı bir ülke değildir, hem bağımlıdır ve hem de kendi politikasını dayatabilecek, farklı merkezler arasında oynayabilecek kapasiteye sahiptir. Suriye bunun açık örneğidir.

Rusya Federasyonu hem hava gücüyle hem de karadaki özel birlikleriyle alandadır. Aynı durum ABD için de geçerlidir. Her iki ülkenin de Suriye’de büyük askeri üsleri bulunmaktadır. Türkiye bu ülkenin bir bölümünü fiilen işgal etmiş ve bu bölgeye kaymakam atayıp TL’yi para birimi olarak kullanarak “burası benimdir” anlayışına girmiştir. Yazara göre ise bu sadece taşeron faaliyeti demektir! Tarih böyle taşeron görmedi sanırım!

ABD ve özellikle İsrail bölgede bağımsız bir Kürt oluşumundan yanadır ama Türkiye’nin şiddetle itiraz etmesi sonucu bu oluşum hayata geçememektedir. Türkiye bazen ABD bazen da Rusya Federasyonu ile birlikte davranarak, gerektiğinde iki gücü birbirine karşı kullanarak politikasını yürütmeye çalışmaktadır.

Mesela İdlib operasyonu Rusya Federasyonu hava sahasını açmadan mümkün değildi. S-400 alımı ve nükleer santral anlaşmalarıyla bu ödün koparılmış olsa gerekir. Türkiye YPG’ye daha büyük saldırı yapacaktır ama ABD’nin bölgedeki gücü bunu engellemektedir.

Yazımdan YPG’nin politikasına yönelik eleştiri çıkarmayın, gazete haberlerine bile geçen durumu belirtiyorum ve konuyu yazara “filancaya anlatır gibi anlatmak” zorunda kaldığım için yeniden özür diliyorum.

Türkiye askeri olarak ABD’den izin almadan operasyon yapamaz ise, başka ülkelere giremez ise, ABD himayesindeki Kürdistan’ın şimdiye kadar kurulmuş olması gerekirdi. Unutmayalım, Irak Kürdistan’ı Özerk Bölgesi’nin ortaya çıkması ve PKK’nin Kandil’de konuşlanması Birinci Körfez Savaşı sonrasında ABD tarafından Irak’ta ilan edilen uçuşa yasak bölge sayesinde gerçekleşmiştir. ABD’nin bölgedeki önde gelen müttefiki İsrail yetkilileri defalarca Arapları böyleceği varsayımından hareketle Kürdistan kurulmasından yana olduklarını belirtmişlerdir.

Konudan biraz ayrılarak kısa ara vereyim: bazı ülkeler bağımsızlıklarını zamanın güçlü devletlerinin müdahalesiyle kazanmıştır. 1830’da Yunanistan’ın bağımsızlığını kazanmasında zamanın en güçlü ülkesi İngiltere’nin rolü böyledir. Keza Bulgaristan da Çarlık Rusya’sının1878 savaşında Osmanlı İmparatorluğunu yenmesiyle bağımsızlığını kazanır. Bunları anlatmamın

nedeni, günün birinde Kürdistan şu veya bu genişlikte kurulursa eğer, bunun için şu veya bu emperyalist ülkeden destek almasının tarihteki tek örnek olmayacağıdır.

Türkiye, ABD'nin jandarması ise, Ortadoğu'daki rolü bundan ibaret ise, Katar'da ABD'nin yakın müttefiki Suudi Arabistan'ın yapmaya çalıştığı darbeyi oradaki üssündeki askerleriyle engellememiş olması gerekirdi. Ülkeye giren kaynağı belirsiz yüksek miktarda para da büyük olasılıkla Katar'dan gelmektedir.

Yazar, "Irak ve Libya'da emperyalizm kazandıktan ve istikrar geldikten sonra Türkiye burjuvazisine düşecek olan taşeron işleridir" derken daracık anlayışını yeniden sergiliyor. Hangi emperyalizm kazanacak? ABD mi, Rusya Federasyonu mu, Fransa mı? Bu üç ülkenin çıkarları birbirinden farklıdır. Türkiye Akdeniz'de Fransa ile sürtüşmeyi göze alabildiğine göre acaba yazara göre hangi emperyalist ülkenin taşeronu olarak faaliyet göstermektedir?

Belirtelim, yazar derin bilgisizliğiyle Türk deniz kuvvetlerinin Almanya'dan ithal edilen silahlarla donatıldığını, bu yıl yapılan denizaltı siparişlerinin de tamamlanmasıyla Doğu ve Orta Akdeniz'de "buraları benimdir" anlayışıyla faaliyet göstermeyi yükselteceğini öngöremeyebilir. Yeniden sorayım: Türkiye Akdeniz'de Fransa ile hangi emperyalizmin taşeronu olarak sürtüşmektedir?

Alt emperyalizm kavramı emperyalizmi dışlamaz, yazar anlamayabilir ama dışlamaz. Tersine emperyalizmdeki değişimin anlaşılması için zorunlu bir kavramdır. Farklı emperyalist ülkeler vardır, emperyalizm denilince sadece ABD'yi anlamamak gerekir. Bu emperyalist güçler dünyanın herhangi bir yerindeki faaliyetlerinde bölgesel güçlere eskisinden daha fazla yaslanmak zorundadır. Bu bölgesel güçleri çiğneyerek isteklerini dayatamayacaklarını bilirler. Bu nedenle alt emperyalizmi anlamayan emperyalizmi anlamamıştır, içi boş bir anti-emperyalizmin ilerisine gidemez.

Türkiye'de sosyalist bir devrim için mücadele eden insanların başarısının ilk şartı ülkenin konumunu iyi anlamaktır. Değiştirmek istiyorsanız önce neyi değiştireceğinizi bilmeniz gerekir. Ahmet Kaplan ve benzeri düşüncede olanların bu konuda herhangi bir şansı bulunmuyor.